

Hieronder volgt de integrale tekst van de samenvatting van het rekenkamerrapport *Energiebesparende maatregelen in corporatiewoningen. Op verzoek: een vervolgonderzoek klimaatbeleid*

Verzoekonderzoek naar effect van energiebesparende maatregelen

In november 2014 publiceerde de rekenkamer de resultaten van het onderzoek naar de effectiviteit van het subsidiëren van labelstappen door de gemeente Amsterdam. Uit dit onderzoek bleek dat het effect van een labelstap op het werkelijke energieverbruik veel kleiner was dan werd verwacht en dat de subsidieregeling hierdoor erg kostbaar was. Op verzoek van de gemeenteraad is in dit verzoekonderzoek nagegaan of het stimuleren van specifieke, afzonderlijke energiebesparende maatregelen (zoals het vervangen van de verwarmingsinstallatie of het aanbrengen van isolatie) effectiever zou zijn.

Meest voorkomende ingreep is het vervangen van verwarmingsinstallatie

Uit onze inventarisatie blijkt dat de meeste voorkomende ingreep bij gerenoveerde corporatiewoningen het vervangen van de verwarmingsinstallatie is. Een andere veelvoorkomende ingreep is vervangen van de aanwezige beglazing in woningen. Het verbeteren van de isolatie van woningen (in het bijzonder dak- en vloerisolatie) komt daarentegen veel minder voor.

In de meeste woningen is een HR107 ketel aanwezig, enkel glas komt nauwelijks meer voor
Per eind 2014 is in de meeste corporatiewoningen sprake van een moderne verwarmingsinstallatie. Enkel glas komt bijna niet meer voor, in vrijwel alle corporatiewoningen is dubbel glas of beter aanwezig. Gevelisolatie komt echter zelden voor: volgens de administratie van de woningcorporaties is bij ruim 100.000 woningen nog sprake van een ongeïsoleerde gevel.

Werkelijk effect van energiebesparende maatregelen blijft achter bij theorie

Het werkelijk effect van energiebesparende maatregelen is over het algemeen veel kleiner dan het theoretische effect. In het bijzonder overschat de theorie het energieverbruik van oude installaties en lage graden van isolatie. Er lijkt hierbij sprake te zijn van een systematische fout in de theorie die ten grondslag ligt aan de energielabels voor woningen.

Bewonersgedrag en wooncomfort wederom belangrijke verklarende factor

Opnieuw lijken bewonersgedrag en wooncomfort belangrijke verklaringen te zijn voor het tegenvallende werkelijke effect van energiebesparende maatregelen. De waardering voor het wooncomfort in de gerenoveerde woningen is bij geënuquêteerde bewoners ook sterk toegenomen. Vermeldenswaardig is verder dat bewoners aangeven het moeilijk te vinden om hun woning 'energiezuinig' te gebruiken omdat zij niet altijd weten hoe zij het beste de aanwezige installaties kunnen bedienen.

Bij sommige specifieke maatregelen wel aanwijzingen voor positieve effecten zichtbaar

Bij een aantal heel specifieke maatregelen zijn positieve effecten zichtbaar zoals bij het vervangen van enkel glas (duidelijk effect), gevelisolatie (aanwijzingen voor een substantieel effect) en vloerisolatie (aanwijzingen voor een beperkt effect). Dit soort specifieke maatregelen zijn echter niet zonder meer toepasbaar. Zo zijn er nog maar weinig corporatiewoningen waar enkel glas aanwezig is en is het waarschijnlijk slechts bij een beperkt aantal woningen mogelijk om eenvoudig gevels te isoleren met behulp van spouwmuurisolatie.

Geen robuust bewijs dat stimuleren specifieke energiebesparende maatregelen doelmatiger is
 Op basis van dit onderzoek zien wij geen robuust bewijs dat stimulering van bepaalde energiebesparende maatregelen effectiever en doelmatiger zou zijn dan de generieke labelstappensubsidie. Er is veelal sprake van sterk wisselende effecten die afhankelijk zijn van de precieze aard van de ingreep. Of een energiebesparende maatregel praktisch gezien de juiste oplossing biedt en goed(koop) toepasbaar is hangt sterk af van de specifieke situatie in een woning. Een maatregel die in de ene woning de ideale oplossing kan zijn, hoeft dit in een andere woning niet te zijn: het energiezuinig maken van een woning is veelal maatwerk.

Aanbevelingen

Wij constateren dat de gemeente op dit moment niet over instrumenten, noch via de labelstappensubsidie, noch via het stimuleren van specifieke energiebesparende maatregelen, beschikt om op eenvoudige wijze grootschalig en doelmatig het energieverbruik in de Amsterdamse woningvoorraad te doen dalen. Deze constatering rechtvaardigt wat ons betreft de vraag in hoeverre de gemeente in haar beleid gericht op energiebesparing en CO₂ reductie nog moet inzetten op het energiezuinig maken van woningen. Wij bevelen daarom aan dit te heroverwegen. Daarnaast doen wij in een tweede aanbeveling de suggestie om meer in te zetten op voorlichting van bewoners over de juiste bedieningswijze van in hun woning aanwezige installaties voor verwarming en ventilatie. De aanbevelingen van de rekenkamer luiden als volgt:

1. Heroverweeg of het stimuleren van het energiezuiniger maken van Amsterdamse woningen onderdeel moet blijven uitmaken van het Amsterdamse klimaatbeleid
2. Overweeg in te zetten op voorlichting van bewoners

Bestuurlijke reactie en nawoord

Het college en de Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties onderschrijven de bevindingen en conclusies uit dit onderzoek. Het college hecht er aan om vanuit het Amsterdamse klimaatbeleid vast te houden aan het stimuleren van het energiezuiniger maken van de woningvoorraad, ook al is daar geen optimaal instrument op dit moment voor voorhanden. Daarnaast geeft het college aan te onderzoeken op welke wijze de voorlichting aan bewoners kan worden versterkt. Het voornemen om vast te houden aan het energiezuiniger maken van de woningvoorraad is voor de rekenkamer aanleiding om onder meer te benadrukken dat het dan belangrijk is om realistisch te zijn over de verwachte resultaten.